

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

PRAVČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Zadní újezd“. Kultura lužických popelnicových polí. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace nálezu: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-08, v okolí bodu 156/288 mm od Z/J s. č.

Během záchranného výzkumu byla ve třech výkopech zjištěna přítomnost archeologických výkopů, přičemž zahloubené objekty byly zachyceny pouze ve výkopu u silnice Pravčice–Hulín. Po ovzorkování objektů v jejich profilech byl získán nepočetný keramický soubor, díky kterému mohly být datovány do blíže nespecifikovatelného pravěku, obecně doby bronzové a kultury lužických popelnicových polí. Jelikož výzkum se omezil pouze na obnažené části objektu a nebyl rozšířen mimo rozsah stavebního výkopu, není možné přesněji interpretovat jednotlivé objekty a také zpřesnit jejich dataci.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Pravčice (Bez. Kroměříž), „Zadní újezd“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. DLUHONICE, OKR. PŘEROV)

„Díly“. Starší doba bronzová – věteřovská kultura, KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: body GPS: 49.4598272N – 17.4201536E, 49.4597853N – 17.4204325E, 49.4634811N – 17.4223853E, 49.4639275N – 17.4227714E.

Záchranný výzkum na této lokalitě byl zapříčiněn stavbou komunikace D 1– 0136. V místě budoucí dálnice byla zkoumána polykulturní lokalita Přerov – Předmostí 6 kde bylo prozatím zjištěno osídlení z období eneolitu (MMK II) a také ze starší doby bronzové a z období kultury lužických popelnicových polí. Během výzkumu bylo doposud prozkoumáno 198 sídlištních objektů (jamky, zásobnice, hliníky apod.) a jedna vyšší struktura, která se skládala ze soustavy sloupových jamek. Dále byly také vypreparovány lidské pohřby (tři žárové a pět kostrových) a jeden kostrový pohřeb zvířecí. Žárové pohřby (kultura lužických popelnicových polí) tvořily osamocenou skupinku, jeden pohřeb byl v nádobě a zbývající byly nalezeny v podorniční vrstvě. Kostrové pohřby (věteřovská kultura) byly vyzvednuty ze sídlištních objektů 18 a 107. V objektu 18 byly vypreparovány tři kostry, které se nacházejí v severní části objektu 18 a v jižní byla nelezna neúplná kostra ovce či

kozy. V objektu 107 byly nalezeny dvě kostry (jedna v poloze na boku a druhá na zádech), které byly v jámě uloženy rovnoměrně. Výzkum probíhá od měsíce září roku 2017 a bude pokračovat také v roce 2018.

Jakub Vrána

Resumé

Přerov (Kat. Dluhonice, Bez. Přerov), „Díly“. Ältere Bronzezeit – Věteřov Kultur, Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. DLUHONICE, OKR. PŘEROV)

„Dolní újezd“. Starší doba bronzová – věteřovská kultura, KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného výzkumu na stavbě D 1 – 0136, bylo na lokalitě Přerov – Dluhonice 2 zkoumáno osm sídlištních objektů, které lze datovat do starší doby bronzové, devět sídlištních objektů, které náležejí lužické kultuře a 28 objektů z období KLPP.

Jakub Vrána

Resumé

Přerov (Kat. Dluhonice, Bez. Přerov), „Dolní újezd“. Ältere Bronzezeit – Věteřov Kultur, Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

„Malé Předmostí“. Mladší a pozdní doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum v poloze „Malého Předmostí“ se nachází na trase nově budované rychlostní komunikace D1, ve směru Přerov–Říkovičky. Předmětná lokalita se nachází na západním okraji města Přerova, v blízkosti městské části Předmostí, s nadmořskou výškou 224–225 m. Trať „Malé Předmostí“ dále navazuje na tratě „Široký“ a „Díly“, které se také nacházejí v trase plánované stavby, a probíhá zde rovněž záchranný archeologický výzkum. V prostoru zkoumané plochy byly již v minulosti provedeny povrchové sběry, během kterých byl získán keramický materiál, datovaný do období popelnicových polí a laténu. Mezi zcela ojedinělé nálezy také patří fragment švartnového náramku (Schenk 1998, 227–239).

V průběhu sezony 2017 bylo během záchranných archeologických prací exkavováno a následně zdokumentováno celkem 580 sídlištních objektů, které dokládají osídlení lokality v období neolitu, doby bronzové, halštatu, latěnu a raném středověku. Většinu zkoumaných výkopů lze přiřadit k osídlení lokality, v období mladší a pozdní doby bronzové, kulturou lužických popelnicových polí a její slezskou fází. Mezi zkoumanými výkopů lze odlišit kůlové jamky, jámy neurčité funkce, zásobní jámy, hliníky a polozemnice. K větším zkoumaným celkům patří pozůstatky ohrazení, zachycené v délce 22 m. Předběžně lze říci, že větší podíl zkoumaných výkopů pochází z období sídlištních aktivit slezské kultury.

Výzkum bude dále pokračovat i v následujícím roce 2018, během kterého by měl být již znám přibližný rozsah zkoumaných sídlišť lužické a slezské kultury. Z většiny výkopů byly během exkavace odebrány vzorky na environmentální analýzy, které nám v budoucnu rovněž řeknou více o životě v období mladší a pozdní doby bronzové.

Vít Hadrava

Literatura

Schenk, Z. 1998: Nové povrchové sběry na území Přerova a jeho okolí. *Pravěk* Nová řada 8/1998, 227–239.

Resumé

Přerov (Kat. Předmostí, Bez. Přerov), „Malé Předmostí“. Jung und Spätbronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

RÁJEC (K. Ú. RÁJEC U ZÁBŘEHA, OKR. ŠUMPERK)

„Les Hájký“. Pozdní doba bronzová. Depot. Detektorový nález, záchranný výzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum Šumperk, přír. č. 7/2017.

V lesním svahu v západní části katastru Rájce u Zábřeha, mimo jakoukoli známou archeologickou lokalitu, našel p. L. Chamlar dne 21. 5. 2017 pomocí detektoru kovů depot bronzových předmětů (ZM 10 14-43-04, 146:24). Svůj nález telefonicky nahlásil, artefakty ze země nevyjímal a počkal na příjezd archeologa VM Šumperk. Tím pádem mohlo být uložení předmětů odborně zdokumentováno.

Po začištění situace se v hloubce 24/25 cm objevilo okrouhlé ústí keramické nádoby a uvnitř vedle sebe ležely dva spirálovité nápažníky, pod nimi se nachá-

zely čtyři celé srpy, sekerka s tulejkou a velká puklice (obr. 10). Ve střední části nádoby bylo naskládáno 11 celých náramků a na dně ještě dvě jehlice, část nákrčníku, kopí a fragment plechové nádoby. Spodek nádoby ležel v hloubce 38 cm od současného povrchu. Do keramické nádoby amforovitého tvaru (bohužel byla tlakem okolní země zcela rozpraskána) tak bylo naskládáno 24 bronzových předmětů, většina z nich byla celá a ve vynikajícím stavu zachování.

Z funkčního hlediska tvoří většinu artefaktů z nalezeného souboru šperky a ozdobné součásti oděvu. Impozantní jsou zejména oba spirálovité nápažníky. Jeden byl bohužel rozlámaný do několika žeber, druhý se naštěstí zachoval v původním tvaru. Je stočený z tenkého bronzového proužku, s vně připojeným středovým příčně přesekávaným žebrem. Oba konce přechází v tyčinku, vně zdobenou rytím. Všech 11 náramků představuje stejný typ – tyčinkové náramky s rozevřenými konci. Liší se pouze zdobením – většinu z nich pokrývá z vnější strany rozmanitá rytá výzdoba, dva z nich však kombinují rytí s plastickými žeběrky. Další šperk představuje část nákrčníku s tordovaným tělem okrouhlého průřezu. Technologickou zajímavostí jsou dvě jehlice (jedna z nich zlomená), neboť nemají dokončenu finální úpravu povrchu – nejsou zabroušeny hrany vzniklé po odlití do formy a chybí jakákoli obvyklá rytá výzdoba. Zdá se totiž, že při jejich odlévání došlo k posunutí formy, takže finální úprava poté postrádala smysl – jde tedy zřejmě o nepodařené výrobky.

V depotu se dále nacházelo náradí – čtyři celé srpy (typ s řapem a postranním výčnělkem) a sekerka s tulejkou a malým ouškem, tělo zdobí plastické lišty. Zbraně reprezentuje část kopí, ovšem pouze v podobě fragmentu středové části tulejky a postranních listů. Vzácností je část plechu s přehnutým okrajem a přínýtovaným páskem – pravděpodobně část nádoby s madlem nebo dokladem opravy.

Velká litá a dotepávaná oble klenutá puklice s vybitou výzdobou v podobě soustředných kružnic tvořených perličkami je z Moravy známa pouze v několika exemplářích. Našemu nálezu chybí vrcholový knoflík, který byl k tělu připevněn pomocí nýtu – zbyl po něm pouze otvor. Nejlepší analogie shledáváme v depotu z Křenůvek a hlavně ze Štramberka. Funkčně jsou tyto puklice považovány za součást koňských strojů a zdá se, že uvedené vícedílné moravské faléry s vybitou výzdobou lze považovat za autochtonní produkt, který je zatím chronologicky vázán na mladší stupeň doby popelnicových polí, stupeň H B1 (Salaš 2005, 123–124). V obou zmíněných depotových celcích také nacházíme analogie i k většině ostatních předmětů, takže uvedenou datací bude snad možné předběžně vztáhnout na celý nález, který je teprve předmětem konzervace.

Jakub Halama